

DĚDA A VNUK VE SHODĚ. Václav Šebesta, jaderný fyzik ve výslužbě, si s desetiletým vnukem Jirkou dopoledne na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze nemohli vynachválit.

Ty, které se navíc účastní našich workshopů, mají radost z velkého zájmu mladších lidí o plení. Těší je setkání s nimi, šance být užitečné a současně i popovídání si s ostatními pletáčkami-souvěkovkyněmi,“ dodává Bronislava Hilliová, vedoucí kulturních projektů Elpida.

Otázky i svačina

Důstojná budova Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Chodby plné prosklených lednic se stovkami vzorků na precizně označených sklíčkách. Do tohoto na první pohled přísně akademického světa proudí prosluněnou prosincovou sobotu zástupy prarodičů ruku v ruce s neposednými vnoučaty ve věku od šesti let. Cílem je rozlehlá učebna v prvním patře, kde už na „studenty“ čekají dva přednášející s promítačkou.

Příchozí si sedají do lavic, na stolky vyskládají lahve s pitím i menší svačiny. Někdo sahá po bloku a tužce. „Pssst, nic neslyším,“ pronese důrazně devítiletý chlapec, když ani po začátku přednášky lehký ruch neustává. První hodinu se za katedru postaví profesor inženýr Jan Frouz s vystoupením na téma půda, její obnova a ekologie. Druhá šedesátiminutovka přítomné přenesou do pralesa na Nové Guineji.

Děti se smějí, kladou profesoru Frouzovi otevřené otázky, ale přítom klidně zobou sladkosti. Jsou zvědavější než jejich doprovod, ty si ale zase dělají více poznámek.

„Děti jsou skvělé, zvědavé, nestydí se, zajímá je, jak svět funguje,“ chválí své mladší posluchače profesor Frouz, který si roli netradičního pedagoga vyzkoušel poprvé v životě. Na přednášku se připravoval pečlivě, základem byly materiály určené denním vysokoškolským studentům, ty jen

doplnil o atraktivní obrázky a grafy, aby zaujal laiky i děti. „Výzva celé akce spočívala v umění sdělit dětem i dospělým něco, co obě skupiny zaujme, obě to pochopí a ani jednu styl sdělení neurazí... Některé věci moc zjednoduším, jdu za hranu reálna, ale člověk se musí snažit,“ přibližuje taktiku vysokoškolský učitel, když se vymaní z hloučku diskutujících, kteří ho ani po hodině nechtějí pustit z učebny.

Vtipy pro malé i velké

Po přestávce přenášá přítomné na druhý konec zeměkoule doktorand Jaroslav Kukla. Před časem byl členem expedice na Nové Guineji. Promítají se obrázky, které doprovázejí vtipné komentáře. Třeba o žvýkání a plivání betele, způsobu, jakým se tam on sám s domorodci domlouval, či o skutečnosti, že i v pralese vlastní každý mobil, ale telefonovat s ním téměř nikdo neumí... Děti se úžasně baví, když popisuje historku o světově oceněném náčelníkovi vesnice, jenž zachraňuje pralesy před těžaři. „Pro cenu si letěl do Paříže, on, který chodí celý rok jen v bederní roušce, se najednou ocitl v prosinci v Paříži. Nechápal, jak vůbec můžeme my Evropané tu zimu přežít,“ cukají koutky Kuklovi. Usmívají se i senioři.

✓ Celá akce spočívala ve sdělení dětem i dospělým, že si mají co říci, co předat a čím se vzájemně zaujmout.

A už se do pléna vznášá dětský dotaz, co že je to za žlutočerné zvíře na obrázku. Vzduchem létají tipy na brouka i broukoha-da. Když lektor zmíní, že šlo překvapivě o mrtvého brouka, kterého si pilní mravenci nesou do svého domova, děti vydechly překvapením. Mírné povytažení obočí se dá zaznamenat i na tvářích starších „A tenhle pavouk byl jedovatý?“ ptá se šestiletá Ema, když se na plátně objeví pavouk velký jako dlaň. Přednášející zavrtí hlavou, sílu jeho jedu přirovnává pouze k vosímu bodnutí. Dospělé více zajímá informace, že uprostřed vlhkého prostředí běží všechny biologické procesy rychleji: rychleji rostou vousy, nehty, vlasy... O tom diskutují senioři.

Nábor už od školky?

Při debatě na konci přednášky neberou otázky konce. O dobrých patnáct minut se akce přetahuje. „Bylo to fajn, přece jen mě živil technický obor, v přírodopise mám určité mezery. Oceňuji ale, že to bylo zábavné i pro děti,“ libuje si na konci sedmdesátiletý jaderný fyzik Václav Šebesta. Dnes zaskočil za svoji ženu a vypravil se sem s desetiletým vnukem Jirkou, ten prý i ve škole má rád hlavně přírodopis.

Jako poslední vycházejí z učebny Mariana Balážová (69) s šestiletou zvědavou Emou a devítiletým Kubou. Babička, původní profesí veterinářka, si jako jedna z mála dělala celou dobu soustředěně poznámky. „Já už v minulosti chodila na univerzitu se starším vnukem, kterému je dnes sedmáct. Projekt mě nadchl. Mám za sebou přednášky na lesnické fakultě, meteorologii, astronomii,“ vyjmenovává optimistická seniorka. Oceňuje na všem hlavně společně strávený čas s dětmi, jinak se s vnoučaty vidá jen sporadicky. „Kubík pozornost už skvěle udrží, Ema jen když jí to baví, více se jí ale asi líbila minulá přednáška o vzduchu,“ říká upřímně babička, jež by ráda vnoučata s sebou vzala i na letní tábor, který je vrcholem každého ročníku.

Experiment boduje

Experimentální univerzita pro prarodiče a vnoučata – cílící na mezigenerační vzdělávání – funguje s úspěchem už třináctý rok. Pořádá ji inženýrka Dana Steinová, jež seniory k aktivitě inspiruje i na svém webu www.aktivnistari.eu. „Na celoamerické konferenci American Society on Ageing v Chicagu v roce 2003 mě zaujal nápad městečka ve státě Iowa, který se realizoval na místní faře. Využila jsem, že projekt je snadno přenosný do akademického prostředí. Podobné to bylo s Univerzitou třetího věku, jejíž vznik jsem už roce 1986 v Praze také iniciovala,“ přibližuje Steinová.